

แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติในพื้นที่อำเภอรามัน จังหวัดยะลา โดยใช้เทคนิคการประเมินสภาพแวดล้อม (SWOT and TOWS Matrix Analysis)

อนุกุล ตันสุพล^{1*}, อภิรดี สรวิสุต¹, ดำรง เสียมไหม¹, สุพรรณิ ทักษิณสัมพันธ์¹ และ วุฒิพงษ์ แสงมณี¹

Guidelines for Promoting Natural Tourism in Raman District Yala Province by using Environmental Assessment Techniques (SWOT and TOWS Matrix Analysis)

Anukul Tansupol^{1*}, Apiradee Saravisutra¹, Damrong Siammai¹, Supanee Taksinsampan¹ and
Wutthipong Seangmanee¹

¹ Bachelor of Science Program in Geography, Faculty of Humanities and Social Sciences, Prince of Songkla University, Pattani, 94000

* Corresponding author: anuchit.no@up.ac.th

Received: 8 May 2025; Revised: 19 August 2025; Accepted: 9 September 2025

บทคัดย่อ

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงสำรวจ (Qualitative & Survey Research Methodology) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติจำนวน 9 แห่ง และเสนอแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติในพื้นที่อำเภอรามัน จังหวัดยะลา โดยใช้กระบวนการเก็บข้อมูลจากแหล่งข้อมูลหลัก (Key informants) เช่น หน่วยงานภาครัฐ ผู้ประกอบการเอกชน นักท่องเที่ยว ประชาชนในพื้นที่ร่วมกับการวิเคราะห์เชิงกลยุทธ์โดยใช้เทคนิค SWOT Analysis และ TOWS Matrix จากการสำรวจและวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า แหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติในอำเภอรามันมีจุดแข็งด้านจำนวนของแหล่งท่องเที่ยว ความหลากหลายของลักษณะภูมิประเทศ และกิจกรรมด้านการท่องเที่ยว รวมถึงองค์ประกอบภายในแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสวยงาม รวมทั้งมีการส่งเสริมการท่องเที่ยวผ่านทางสื่อออนไลน์ แต่ยังพบจุดอ่อนหลายประการ ได้แก่ ขาดการจัดการขยะที่ดี สถานที่ท่องเที่ยวบางแห่งขาดสิ่งอำนวยความสะดวก และบุคลากรที่ให้บริการในแหล่งท่องเที่ยวมีไม่เพียงพอ สำหรับโอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยวพบว่าแหล่งท่องเที่ยวยังมีความเป็นธรรมชาติสูงทำให้เริ่มมีการส่งเสริมการท่องเที่ยวจากรัฐมากขึ้นโดยเฉพาะด้านสิ่งอำนวยความสะดวก แต่ภาคการท่องเที่ยวต้องเผชิญอุปสรรคเรื่องความรู้สึกไม่ปลอดภัยของนักท่องเที่ยวจากสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ที่มีมาอย่างยาวนาน งบประมาณในการพัฒนาที่จำกัดที่ทำให้พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานเป็นไปได้ยาก และจากผลการศึกษาข้อเสนอแนะหลักคือ ควรประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวให้กว้างขวางขึ้นในหลายช่องทาง ปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานที่จำเป็นในแต่ละแหล่งท่องเที่ยวให้อยู่ในสภาพที่สมบูรณ์พร้อมใช้งาน พัฒนาศูนย์นักท่องเที่ยว และกิจกรรมการท่องเที่ยวให้หลากหลายรวมถึงสร้างเนื้อหากิจกรรมการท่องเที่ยวใหม่ ๆ ที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้ตลอดทั้งปี โดยที่ภาครัฐต้องสนับสนุนงบประมาณให้สอดคล้องกับศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว

คำสำคัญ: การท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ, การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม, อำเภอรามัน, การส่งเสริมการท่องเที่ยว

¹ หลักสูตรภูมิศาสตร์บัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี จังหวัดปัตตานี 94000

Abstract

This study is a qualitative and survey research methodology. The objectives are to study and analyze the environment of 9 natural tourist attractions and propose guidelines for promoting natural tourism in Raman District, Yala Province. The data collection process is from key-informants such as government agencies, private entrepreneurs, tourists, and local people, along with strategic analysis using SWOT Analysis and TOWS Matrix techniques. The survey and data analysis found that natural tourist attractions in Raman District have strengths in terms of the number of tourist attractions, the diversity of topography and tourism activities, as well as beautiful elements within the tourist attractions, including tourism promotion via online media. However, there are still several weaknesses, such as lack of good waste management, lack of facilities in some tourist attractions, and insufficient personnel providing services in tourist attractions. For opportunities the tourism development, it was found that tourist attractions are still highly natural conditions, so more government tourism promotion has begun, especially in terms of facilities. However, the tourism sector faces obstacles such as tourists feeling unsafe due to the long-standing unrest in the area, and the limited development budget, which makes it difficult to develop basic facilities. From the results of the study, the main recommendations are to publicize tourist attractions more widely in many channels, improve necessary basic facilities in each tourist attraction to be in a complete and ready-to-use condition, and develop local personnel and variety tourism activities, including creating new tourism activity content that can attract tourists throughout the year, with the government sector supporting the budget in line with the potential of the tourist attractions.

Keywords: Nature-based tourism, SWOT & TOWS analysis, Raman district, Tourism promotion

Introduction

การท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ (Natural Tourism) เป็นรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวทั้งในและต่างประเทศ เนื่องจากการเดินทางท่องเที่ยวช่วยให้ผู้คนได้สัมผัสกับสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศอย่างใกล้ชิด ซึ่งเป็นการสร้างจิตสำนึกด้านบวกต่อสิ่งแวดล้อม ลักษณะการท่องเที่ยวรูปแบบนี้จึงเน้นการศึกษาธรรมชาติและจำเป็นต้องส่งเสริมให้ผู้ประกอบการมีความรู้พื้นฐานสำหรับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ซึ่งการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) ถือเป็นแนวทางหนึ่งของการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติที่เน้นความยั่งยืนให้กับแหล่งท่องเที่ยว โดยให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ การมีส่วนร่วมของชุมชน และการเรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่นควบคู่ไปกับการพักผ่อน (Weaver, 2001) ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา การท่องเที่ยวรูปแบบนี้ได้รับความนิยมมากขึ้นทั่วโลก รวมถึงในประเทศไทย โดยเฉพาะในภูมิภาคที่มีทรัพยากรธรรมชาติหลากหลายและยังคงความบริสุทธิ์ เช่น ภาคใต้ของประเทศไทย โดยเฉพาะจังหวัดยะลา

อำเภอรามัน เป็นพื้นที่หนึ่งในพื้นที่ที่มีศักยภาพด้านทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมที่หลากหลายของจังหวัดยะลา โดยเฉพาะลักษณะภูมิประเทศที่สวยงาม อุดมด้วยป่าไม้ ภูเขา ลำธาร และวิถีชีวิตของชุมชนที่ยังคงยึดโยงกับวัฒนธรรมท้องถิ่นมุสลิมมาอย่างยาวนาน อย่างไรก็ตามแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนได้มักเผชิญกับปัญหาการบริหารจัดการที่ยังไม่ครบวงจร เช่น ระบบสิ่งอำนวยความสะดวกที่ไม่ครบถ้วน การประชาสัมพันธ์ที่ไม่ทั่วถึง งบประมาณการพัฒนาที่มีจำกัด และมีสถานการณ์ความไม่สงบในบางช่วงเวลาซึ่งเป็นอุปสรรคที่สำคัญสำหรับการส่งเสริมการท่องเที่ยว แต่ทั้งนี้

อำเภอราษีไศลยังคงเป็นพื้นที่ที่มีจุดแข็งด้านทรัพยากรธรรมชาติซึ่งเหมาะสมแก่การพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ หากได้รับการส่งเสริมอย่างเหมาะสมและมีการวางแผนที่รอบด้าน ครอบคลุมทุกภาคส่วน ประกอบกับการท่องเที่ยวเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของท้องถิ่น เนื่องจากการท่องเที่ยวโดยเฉพาะการท่องเที่ยวชุมชน (Community-Based Tourism) ช่วยสามารถสร้างงานทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น งานโรงแรม ร้านอาหาร การขนส่ง และงานหัตถกรรม ซึ่งช่วยลดปัญหาการว่างงานในพื้นที่ชนบท ยกระดับรายได้ของคนในชุมชน (Scheyvens & Russell, 2012) นำไปสู่การลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ ดังนั้นการส่งเสริมการท่องเที่ยวจะช่วยกระจายรายได้ ลดความเหลื่อมล้ำ และส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืน (Kontogeorgopoulos et al., 2014) และจากสถานการณ์ความไม่สงบในอดีต ทำให้ภาพลักษณ์ของพื้นที่ไม่ดึงดูดนักท่องเที่ยว การพัฒนาการท่องเที่ยวโดยใช้ทรัพยากรทางธรรมชาติและวัฒนธรรมที่โดดเด่นของท้องถิ่น เช่น วิถีชีวิตมลายูมุสลิม สถาปัตยกรรม อาหารพื้นเมือง ในลักษณะการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและการเรียนรู้ (Cultural and Educational Tourism) สามารถช่วยฟื้นฟูและสร้างภาพลักษณ์ใหม่ให้กับพื้นที่ได้ ช่วยให้คนจากภายนอกเข้าใจวัฒนธรรมท้องถิ่น ลดอคติ และส่งเสริมการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ซึ่งเป็นหนึ่งในแนวทางของ “การท่องเที่ยวเพื่อสันติภาพ” (Tourism for Peace) (Kim, Timothy, & Han, 2016) ด้วยเหตุนี้การพัฒนาการท่องเที่ยวนอกจากมีส่วนสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจแล้ว ยังมีความสำคัญในมิติของความมั่นคงด้วยเช่นกัน

อย่างไรก็ตามในปัจจุบันการท่องเที่ยวในอำเภอราษีไศลยังอยู่ในระดับเริ่มต้น การประชาสัมพันธ์ยังไม่เป็นที่แพร่หลาย โครงสร้างพื้นฐานด้านการท่องเที่ยวยังไม่เพียงพอ และความเชื่อมั่นด้านความปลอดภัยยังเป็นข้อจำกัดสำคัญ (Tourism Authority of Thailand, 2022) ด้วยเหตุนี้จึงจำเป็นต้องมีการศึกษาเชิงลึกเพื่อประเมินสถานการณ์สภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวในปัจจุบัน และหาแนวทางที่เหมาะสมในการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่สามารถเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจให้แก่ชุมชนในขณะที่ยังคงรักษาความยั่งยืนทางธรรมชาติ โดยเครื่องมือสำคัญในการวางแผนกลยุทธ์สำหรับการพัฒนาการท่องเที่ยว คือ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมด้วยวิธี SWOT Analysis ซึ่งช่วยในการระบุจุดแข็ง (Strengths) จุดอ่อน (Weaknesses) โอกาส (Opportunities) และอุปสรรค (Threats) ของพื้นที่ (Kotler, Bowen, & Makens, 2017) นอกจากนี้การนำผลการวิเคราะห์ SWOT มาประยุกต์ใช้ร่วมกับ TOWS Matrix จะสามารถนำไปสู่การกำหนดกลยุทธ์ที่ชัดเจนและสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ทั้งประเด็นปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Helms & Nixon, 2010)

การศึกษานี้มุ่งหวังที่จะใช้ SWOT และ TOWS Matrix เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์สถานการณ์ของการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติในอำเภอราษีไศล และเสนอแนวทางการพัฒนาอย่างมีระบบ โดยมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน ท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การวางแผนในลักษณะนี้จะช่วยให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ไม่เพียงแต่สร้างรายได้แก่ชุมชน แต่ยังคงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน สอดคล้องกับในระดับประเทศ รัฐบาลไทยได้ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวในเชิงคุณภาพ โดยเฉพาะการท่องเที่ยวแบบ Low-carbon และ Sustainable Tourism ซึ่งตรงกับหลักการของการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ (Ministry of Tourism and Sports, 2023) การพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ โดยเฉพาะจังหวัดยะลา เป็นหนึ่งในกลยุทธ์ของภาครัฐในการกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากและเสริมสร้างสันติภาพผ่านกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

งานวิจัยนี้จึงมีความสำคัญทั้งในเชิงวิชาการและเชิงนโยบาย โดยจะเป็นแหล่งข้อมูลสำคัญที่สนับสนุนการกำหนดแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติในพื้นที่อำเภอราษีไศล และสามารถประยุกต์ใช้กับพื้นที่อื่นที่มีบริบทคล้ายคลึงกันได้ นอกจากนี้ การวิจัยยังช่วยส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนาพื้นที่ โดยเน้นการให้ชุมชนเป็นเจ้าของและดำเนินการหลัก เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนในระยะยาว การวางแผนกลยุทธ์ด้วย SWOT และ TOWS Matrix ยังเป็นแนวทางที่สามารถนำไปสู่การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นที่มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs)

กล่าวโดยสรุป การศึกษานี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อวิเคราะห์สถานการณ์ด้านการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติของอำเภอรามัน โดยใช้เครื่องมือวิเคราะห์เชิงกลยุทธ์ เพื่อเสนอแนวทางที่เหมาะสมและสอดคล้องกับศักยภาพและข้อจำกัดของพื้นที่ นำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวที่มีความยั่งยืน และสามารถสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและสังคมให้กับชุมชนท้องถิ่นต่อไป

Objectives

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมทางกายภาพและวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติทั้ง 9 แห่งในอำเภอรามัน จังหวัดยะลา และ 2) เพื่อเสนอแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติในพื้นที่อำเภอรามัน โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม

Concepts and Related Research

การวิเคราะห์สถานการณ์หรือการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม ซึ่งนิยมเรียกกันทั่วไปว่าการวิเคราะห์สวอต (SWOT Analysis) เป็นการวิเคราะห์ที่เป็นที่นิยมในการวางแผนกลยุทธ์ในการพัฒนาต่าง ๆ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม หรือ SWOT ซึ่งการวิเคราะห์สถานการณ์หรือการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม คือการระบุปัจจัยหรือสภาพแวดล้อมภายในพื้นที่ ซึ่งได้แก่ จุดแข็ง จุดอ่อน และปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอกพื้นที่ได้แก่ โอกาสและอุปสรรค

จุดแข็งในเชิงของการท่องเที่ยว หมายถึง ความโดดเด่นของทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีอยู่ในพื้นที่ หรือในแหล่งท่องเที่ยวนั้น ที่ช่วยส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่

จุดอ่อนในเชิงของการท่องเที่ยว หมายถึง ทรัพยากรการท่องเที่ยวในพื้นที่นั้นมีความจำเป็นต้องพัฒนาแต่ยังขาดแคลน ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว รวมถึงในเรื่องของความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยวด้วยเช่นกัน

โอกาสทางการท่องเที่ยว หมายถึง ปัจจัย หรือทรัพยากรที่อยู่นอกเขตพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว หรืออยู่นอกเหนือการควบคุม ซึ่งสามารถเอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว รวมไปถึงการพัฒนาคูณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ได้ เช่น การพัฒนาโครงข่ายคมนาคมของพื้นที่โดยรอบที่ทำให้นักท่องเที่ยวจากพื้นที่อื่นสามารถเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยวได้ง่าย

อุปสรรคของการท่องเที่ยว หมายถึง ปัจจัย หรือทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่อยู่นอกเหนือการควบคุมของพื้นที่ หรืออยู่นอกเขตพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว ซึ่งส่งผลกระทบ หรือเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวและคุณภาพชีวิตของคนในพื้นที่

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT Analysis) ใช้การรวบรวมความคิดเห็นจากทุกภาคส่วน เช่น การประชุมหรือสัมภาษณ์กับกลุ่มเป้าหมาย และนำผลมาสังเคราะห์ และสรุปอย่างเป็นระบบ ดังนั้นการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการสนับสนุนการจัดทำกลยุทธ์ในการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยว ซึ่งสามารถใช้ผลการวิเคราะห์ในการระบุประเด็นหรือปัญหาในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ใช้ในการกำหนดเป้าหมายของการพัฒนา ประกอบกับอีกวิธีการที่มีประโยชน์อย่างมากในการนำเอาผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมไปใช้ประโยชน์ คือ การวิเคราะห์ TOWS Analysis ที่ให้ความสำคัญกับปัจจัยหรือสภาพแวดล้อมภายนอกพื้นที่ (โอกาส-อุปสรรค) กับปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในพื้นที่ (จุดแข็ง-จุดอ่อน) นำมาสร้างกลยุทธ์จากความสัมพันธ์ระหว่างโอกาส-อุปสรรค-จุดแข็ง-จุดอ่อน ใน 4 รูปแบบ ได้แก่ การกำหนดกลยุทธ์ที่ใช้จุดแข็งมาสร้างประโยชน์จากโอกาส กลยุทธ์ที่ใช้แก้ไขจุดอ่อนโดยใช้ประโยชน์จากโอกาส กลยุทธ์ที่ใช้จุดแข็งในการเอาชนะหรือหลีกเลี่ยงอุปสรรค และกลยุทธ์ที่ลดหรือแก้ไขจุดอ่อนและหลีกเลี่ยงอุปสรรค (Peerapun, 2012)

Khrongphumin, S. (2014) ได้ทำการวิจัยการวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT Analysis) ของอันเดอร์วอเตอร์เวิลด์ พัทยา เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวชาวรัสเซีย พบว่า 1) อันเดอร์วอเตอร์ เวิลด์ พัทยา มีจุดแข็ง 4 ด้านคือ 1) ด้านที่ตั้งและสถานที่ตั้ง คือ เป็นสถานที่เข้าถึง ได้ง่าย สะดวกในการเดินทาง 2) ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว คือ มีกิจกรรมท่องเที่ยวที่หลากหลาย นักท่องเที่ยวสามารถเลือกทำกิจกรรมได้ตามเหมาะสม 3) ด้านการบริการ คือ มีความพร้อมในเรื่อง ของการให้บริการ อาทิ บุคลากร อาหาร และเครื่องดื่ม 4) การส่งเสริมการตลาด คือ มีการ ประชาสัมพันธ์ที่หลากหลาย อาทิ แผนพับ สื่อออนไลน์ เป็นต้น พบจุดอ่อน 2 ด้าน คือ 1) ด้าน สถานที่ เป็นสถานที่ที่เน้นเฉพาะกลุ่มครอบครัวมากกว่าวัยรุ่น 2) ด้านบุคลากร คือ มีบุคลากรที่รู้ ภาษารัสเซียเพียงคนเดียวไม่สามารถดูแลได้ทั่วถึง มีโอกาส 4 ด้านคือ 1) ด้านมาตรการในการส่งเสริมการท่องเที่ยว หมายถึง การที่นักท่องเที่ยวชาวรัสเซียมาท่องเที่ยวประเทศไทยได้โดยไม่ต้องขอวีซ่า 2) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก มีการจัดทำแผนแม่บทการเจรจา เชื่อมรถไฟ Airport Link เชื่อมสนามบินใหม่สุวรรณภูมิ-พัทยา ในอนาคต 3) ด้านการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว มีการประชาสัมพันธ์โดยตรงระหว่างการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยกับประเทศรัสเซีย 4) ด้านแหล่งท่องเที่ยว คือ การเป็นพันธมิตรกับสถานที่ท่องเที่ยวอื่นในพัทยา และพบอุปสรรค 3 ด้าน คือ 1) ด้าน เศรษฐกิจ สำหรับประเทศรัสเซียที่เกิดวิกฤตค่าเงินรูเบิล (Ruble) ตกต่ำ ทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวลดลง 2) การแข่งขันด้านการท่องเที่ยว โดยเฉพาะในเมือง พัทยา มีสถานที่ท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก การแข่งขันจึงสูงตามไปด้วย 3) ปัญหาด้านบุคลากรที่มีความรู้ด้านภาษารัสเซีย มีน้อย จากการวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ดังกล่าวจึงนำไปกำหนดกลยุทธ์แก่อันเดอร์วอเตอร์เวิลด์ พัทยาเพื่อนำไปใช้ในการรองรับนักท่องเที่ยวชาวรัสเซีย

Laoharunothai, T., Chailert, B., & Ngowprasertwong, S. (2022) ได้ทำการศึกษา SWOT Analysis ของแหล่งท่องเที่ยวชุมชนใน อ.บางเลน จ.นครปฐม เพื่อการออกแบบการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนในรูปแบบใหม่ โดยศึกษาจากบทความแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนา CBT ในเชิงบูรณาการและแนวทางสร้างสรรค์ในแหล่งท่องเที่ยวชุมชนเดิม ศักยภาพของการสร้างการท่องเที่ยวชุมชน รวมถึงสถานการณ์การท่องเที่ยวชุมชน เพื่อนำไปสู่แนวทางการปรับปรุง งานวิจัยนี้ได้วิเคราะห์แหล่งท่องเที่ยวเดิมด้วยวิธี SWOT analysis และการต่อยอดเพื่อสร้างรูปแบบการท่องเที่ยวชุมชนรูปแบบใหม่ ผสมผสานเข้าไป โดยวิธีรวบรวมจากข้อมูลต่าง ๆ ผลการศึกษาพบว่า การศึกษา SWOT Analysis ของแหล่งท่องเที่ยวชุมชนใน อ.บางเลน จ. นครปฐม สามารถทำให้เกิดการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวชุมชนที่มีรูปแบบลักษณะการท่องเที่ยวชุมชนวิถีเกษตรแห่งใหม่ในรูปแบบการทำฟาร์มกล้วยไม้ (Orchid Farming)

Krajangchom, S., Sangkakom, K., & Poonsukcharoen, N. (2021) ได้วิจัยกลยุทธ์การปรับตัวของภาคการท่องเที่ยวภาคเหนือตอนบนภายใต้สถานการณ์การระบาดของโควิด-19 เพื่อนำเสนอกลยุทธ์การปรับตัวของภาคการท่องเที่ยวภาคเหนือตอนบนภายใต้สถานการณ์การระบาดของโควิด-19 ผ่านกระบวนการ TOWS Matrix โดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ผลการวิจัยพบว่ากลยุทธ์ที่ควรดำเนินการเชิงรุก ได้แก่ การส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยใช้จุดแข็งทางวัฒนธรรมและธรรมชาติ และการตลาดเชิงรุกสำหรับการท่องเที่ยว ส่วนกลยุทธ์ที่สามารถปรับปรุงและแก้ไขจุดอ่อนจากโอกาส ได้แก่ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อพัฒนาบัณฑิตกรรมการท่องเที่ยว การพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการและบุคลากรด้านการท่องเที่ยว และการส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมและได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยว กลยุทธ์เชิงป้องกันประกอบด้วยการสร้างความเชื่อมั่นให้กับนักท่องเที่ยว และการสื่อสารภาพลักษณ์การท่องเที่ยว และกลยุทธ์ที่ลบจุดอ่อนและหลีกเลี่ยงข้อจำกัด ได้แก่ การพัฒนาการท่องเที่ยววิถีใหม่ (New Normal) ในพื้นที่ภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย การเชื่อมโยงการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือด้านการท่องเที่ยว

Methodology

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ศักยภาพ และแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติในพื้นที่อำเภอราษีไศล จังหวัดยะลา ผ่านกระบวนการเก็บข้อมูลจากแหล่งข้อมูลหลักในพื้นที่ ร่วมกับการวิเคราะห์เชิงกลยุทธ์ โดยใช้เทคนิค SWOT Analysis และ TOWS Matrix เพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่

Population and Sampling

การวิจัยครั้งนี้รวบรวมข้อมูลจากภาคสนามจากการสำรวจสภาพแวดล้อมทางกายภาพของแหล่งท่องเที่ยว และการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในพื้นที่ ได้แก่ เจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ที่ดูแลแหล่งท่องเที่ยว ผู้ประกอบการด้านที่พัก ร้านค้าในพื้นที่ ตลอดจนผู้นำชุมชน และนักท่องเที่ยว โดยใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และการสุ่มแบบโควตา (Quota Sampling) เพื่อกำหนดกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มดังนี้ กลุ่มนักท่องเที่ยว 18 ตัวอย่าง เจ้าหน้าที่ท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว 4 ตัวอย่าง ผู้นำชุมชน/ประชาชน 4 ตัวอย่าง ผู้ประกอบการ 4 ตัวอย่าง รวมทั้งหมด 30 ตัวอย่าง ซึ่งเป็นเทคนิคการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมกับวัตถุประสงค์การวิจัยเชิงคุณภาพ (Patton, 2015) ที่จำนวนกลุ่มตัวอย่างประมาณ 25-30 ตัวอย่าง หรือสุ่มตัวอย่างจนกว่าจะเกิด “ความอิ่มตัวของข้อมูล” (Data Saturation) ที่ได้จากการสัมภาษณ์

Study Area

ผู้วิจัยได้ทำการเลือกแหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติในพื้นที่อำเภอราษีไศล จำนวน 9 สถานที่ ได้แก่ 1) น้ำตกตะวันตกมี 2) น้ำตกกาเยาะมาตี 3) น้ำตกปิยยะ 4) น้ำตกบูเกะบูโดปาแตรายอ 5) น้ำตกฉัตรมงคล 6) จุดชมวิวทะเลหมอกดอยธารทอง 7) หาดทรายน้ำจืด 8) พูลานควาย และ 9) ทุ่งเขียวป่าบอน (Figure 1 and 2)

Tools

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลภาคสนาม ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อเก็บข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ในแต่ละแหล่งท่องเที่ยว และแบบสำรวจสภาพแวดล้อมทางกายภาพในปัจจุบันของแหล่งท่องเที่ยว เช่น สภาพความเป็นธรรมชาติ กิจกรรมการท่องเที่ยว การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยว นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลพื้นฐานของพื้นที่ เช่น ประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ สังคม วัฒนธรรม เพื่อใช้เป็นรากฐานในการวิเคราะห์ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว โดยการสัมภาษณ์จะเป็นการสัมภาษณ์ในรูปแบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) โดยที่แนวคำถามในแบบสัมภาษณ์ถูกออกแบบตามแนวทางของ SWOT Framework เพื่อสอบถามถึงจุดแข็งของพื้นที่ เช่น ทรัพยากรธรรมชาติ ความพร้อมของชุมชน จุดอ่อน เช่น ข้อจำกัดด้านโครงสร้างพื้นฐาน ความไม่ปลอดภัย โอกาส เช่น แนวโน้มการท่องเที่ยว การสนับสนุนจากรัฐ อุปสรรค เช่น สถานการณ์ภายนอกภาพลักษณ์

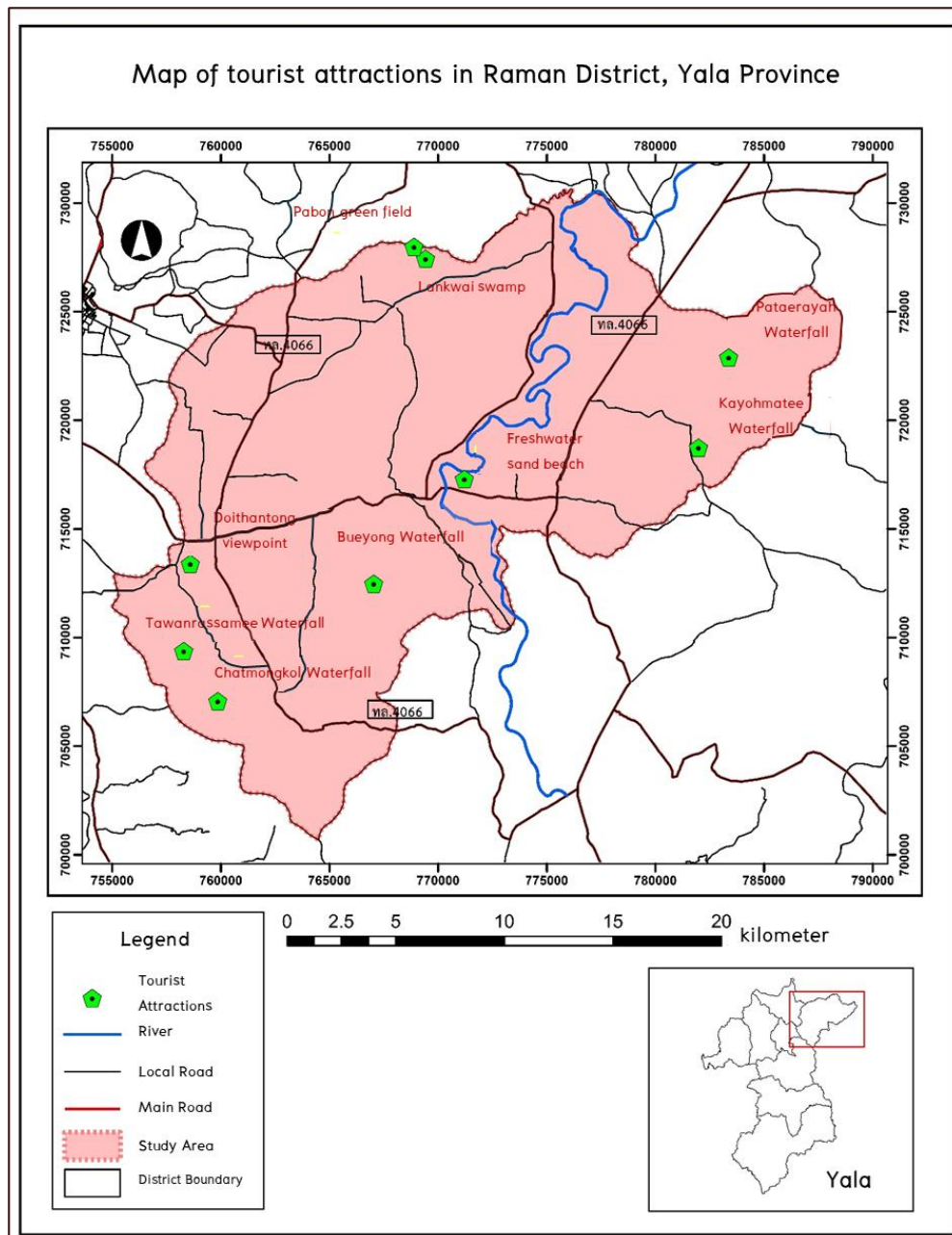

Figure 1 Map of Tourist attractions in Raman District

Collective Data

ผู้วิจัยลงพื้นที่เก็บข้อมูลในอำเภอรามัน จังหวัดยะลา โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก ประกอบกับการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) รวมถึงการสำรวจในพื้นที่ศึกษา เพื่อให้เข้าใจและได้ข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางกายภาพ และวัฒนธรรมของพื้นที่อย่างรอบด้าน การสัมภาษณ์ใช้การบันทึกและถอดความข้อมูลเป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ โดยการเก็บข้อมูลใช้ระยะเวลาประมาณ 2 เดือน คือ เดือนกรกฎาคม 2567 ถึง สิงหาคม 2567

Tawanrassamee Waterfall

Bueyong Waterfall

Kayohmatee Waterfall

Bukehbudopataerayah Waterfall

Chatmongkol Waterfall

Doithanthong Viewpoint

Hadsainamjued
(Freshwater sand beach)

Lankwai Swamp

Tungkeawparbon
(Parbon green field)**Figure 2** Physical conditions of natural tourist attractions in study area

Analyzing Data

ผู้วิจัยนำบทสัมภาษณ์และบันทึกภาคสนามมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ร่วมกับการวิเคราะห์ SWOT & TOWS Matrix Analysis เพื่อประเมินสภาพแวดล้อมของพื้นที่ และระบุประเด็นหลักตามหมวดหมู่ SWOT ได้แก่ จุดแข็ง (Strengths) จุดอ่อน (Weaknesses) โอกาส (Opportunities) และอุปสรรค (Threats) เพื่อกำหนดประเด็นสำคัญในการพัฒนาพื้นที่ จากนั้นจึงใช้ TOWS Matrix มาวิเคราะห์เชิงกลยุทธ์ และกำหนดแนวทางการพัฒนาจากความสัมพันธ์ระหว่างจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค โดยการเชื่อมโยงปัจจัยภายในและภายนอกที่ค้นพบจากพื้นที่ (Peerapun, 2012) เพื่อสร้างแนวทางกลยุทธ์ 4 ประเภท ได้แก่ 1) กลยุทธ์การใช้จุดแข็งเพื่อสร้างโอกาส (SO-Strength & Opportunity) 2) กลยุทธ์การใช้จุดแข็งเพื่อป้องกันอุปสรรค (ST-Strength & Treats) 3) กลยุทธ์การใช้โอกาสในการแก้จุดอ่อน (WO-Weakness & Opportunity) และ 4) กลยุทธ์การลดจุดอ่อนและหลีกเลี่ยงอุปสรรค (WT-Weakness & Treats) กระบวนการนี้ช่วยให้สามารถเสนอแนะเชิงกลยุทธ์ที่สอดคล้องกับบริบทจริงของพื้นที่ศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Weihrich, 1982) ส่งผลให้สามารถกำหนดแนวทางการพัฒนาได้ตรงตามประเด็นข้อค้นพบ

Results

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมทางกายภาพและประเมินสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว

ผลการศึกษาจากการสัมภาษณ์และสำรวจภาคสนาม พบว่า 1) แหล่งท่องเที่ยวประเภทน้ำตก ได้แก่ น้ำตกตะวันรัศมี น้ำตกกาเยาะมาตี น้ำตกบือยยอง น้ำตกบูเกะบูโดปาแตรายอ น้ำตกฉัตรมงคล มีลักษณะที่คล้ายคลึงกันในเรื่องของระบบนิเวศที่ยังคงความเป็นธรรมชาติที่สมบูรณ์ ตรงกับกลุ่มตัวอย่างทุกกลุ่มมีความเห็นว่าจุดเด่นของแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ศึกษา คือ ความเป็นธรรมชาติที่สวยงามและเป็นที่ยอมรับของประชากรในท้องถิ่น รวมถึงโอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่สามารถรองรับ และพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวได้หลากหลายรูปแบบ เช่น การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การพัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้ แหล่งท่องเที่ยวสำหรับกลุ่มครอบครัว 2) แหล่งท่องเที่ยวอื่นได้แก่ จุดชมวิวทะเลหมอก ดอยธารทอง หาดทรายน้ำจืด พูลานควาย และทุ่งเขียวป่าบอน มีความแตกต่างกันในลักษณะธรรมชาติเฉพาะตัวของพื้นที่นั้น ๆ เช่น ที่ตั้ง ภูมิประเทศ ระบบนิเวศ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่าทำให้เกิดการส่งเสริมโอกาสในการสร้างกิจกรรมการท่องเที่ยวใหม่ ๆ ได้หลายรูปแบบ 3) แหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นที่นิยมของคนในท้องถิ่น เนื่องจากอยู่ไม่ไกลชุมชน สามารถเข้าถึงได้ง่าย แต่แหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่ยังขาดการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก สาธารณูปโภค สาธารณูปการขั้นพื้นฐานสำหรับรองรับการท่องเที่ยว เช่น ไฟฟ้า การจัดการเรื่องขยะ ห้องน้ำ การสื่อความหมายธรรมชาติ ป้ายแนะนำเส้นทาง ศาลาที่พักนักท่องเที่ยว จุดให้บริการต่าง ๆ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างทุกกลุ่มให้ข้อมูลตรงกันในเรื่องจุดอ่อนและอุปสรรคในประเด็นการขาดงบประมาณในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการท่องเที่ยว ขาดบุคลากรในการดูแลนักท่องเที่ยว รวมไปถึงภาพลักษณ์เรื่องความไม่สงบที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่

นอกจากนี้ ผลของการศึกษาจากการสัมภาษณ์และสำรวจภาคสนามในประเด็นการประเมินสภาพแวดล้อม (SWOT Analysis) ยังพบว่าแหล่งท่องเที่ยวทั้ง 9 แห่ง กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ทุกกลุ่มมีความคิดเห็นในลักษณะจุดแข็ง-จุดอ่อน-โอกาส-อุปสรรคที่คล้ายคลึงกัน (Table 1)

Table 1 Summary of environmental analysis (SWOT) of tourist attractions in Raman District, Yala Province

Tourist Attraction	Strengths	Weaknesses	Opportunities	Threats
1) Tawan rassamee Waterfall	Beautiful scenery, Peaceful, Various photo spots and the waterfall has water all year	Ineffective waste management, dilapidated facilities and lack of public relations.	Developed into a conservation tourism destination	Image of unrest, Lack of tourism management.
				
2) Bue yong Waterfall	High waterfall, Cool atmosphere and Nearby communities use the area	Lack of security personnel, Damaged and dilapidated facilities	Developed into an ecological learning and relaxation center	Tourists are not confident in their safety.
				
3) Kayoh Matee Waterfall	It's a large pond, peaceful and shady, suitable for swimming and fresh local fruits.	Lack of development of information signs, facilities, public relations and staff.	Developed into a place for learning about nature in the community	Budget constraints for facility development
				

Tourist Attraction	Strengths	Weaknesses	Opportunities	Threats
4) Bukeh budopatae raya Waterfall	Clear and clean waterfall and a beautiful viewpoint. 	Traffic congestion during festivals, lack of facilities, lack of organized parking and unorganized waste and management shops. 	Promoting to natural study area	Lack of transportation system and lack of staffs
5) Chat mongkol Waterfall	good accessibility, Pleasant shade and Ideal for family travel 	The limited capacity for tourists. It still lacks waste management systems and basic facilities. 	It is supported by the government but has a limited budget.	Lack of attractive development and Lack of personnel to maintain the place.
6) Doi thanthong viewpoint	A beautiful viewpoint offering a 120-degree panoramic view. Facilities include a resort, a cafe, a restaurant, and a camping area. 	Lack of public relations, tourist information signs, and more public restrooms. 	The trend of nature tourism and emphasizes the quality of tourists.	It is generally not well known to tourists.

Tourist Attraction	Strengths	Weaknesses	Opportunities	Threats
7) Fresh water sand beach	A variety of water activities, Community lifestyles on both sides of the river 	Tourism areas and some facilities were destroyed by flooding. 	Abundant natural resources, able to promote tourism spot and sports tourism.	Facility restoration has a limited budget.
8) Lankwai Swamp	Beautiful sunset viewpoint, fishing and camping activities 	No facilities	Developed into an ecotourism site destination, a place for relaxation and exercise for local people.	The abundance of nature is decreasing. The landscape has changed.
9) Parbon green field	Beautiful mountain views with large open space, promote camping activities 	The area was damaged by flooding and lacked facilities such as parking and restrooms. 	Using a variety of public relations media on social media that can easily reach a wide range of target groups to promote tourism.	Lack of budget for development and public relations

จากผลการวิเคราะห์ข้างต้น เห็นว่าจุดแข็งส่วนใหญ่ของแหล่งท่องเที่ยวทั้ง 9 แห่ง คือ การมีภูมิทัศน์และลักษณะธรรมชาติที่สวยงาม สามารถรองรับกิจกรรมการท่องเที่ยวได้หลากหลาย นักท่องเที่ยวสามารถเลือกทำกิจกรรมตามความสนใจ อย่างไรก็ตามทุกแห่งยังขาดการประชาสัมพันธ์ และขาดสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานที่เพียงพอในการรองรับนักท่องเที่ยว รวมถึงงบประมาณของหน่วยงานรับผิดชอบในพื้นที่ที่จำกัดเป็นอุปสรรคร่วมกับปัญหาด้านความมั่นใจในความปลอดภัยที่เป็นอุปสรรคสำคัญของการท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ นอกจากนี้จากผลการศึกษาพบว่าแหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่ไม่ได้ตั้งอยู่บนถนนสายหลัก ที่ตั้งของแต่ละแห่งมีความเป็นเอกเทศไม่เชื่อมต่อกัน ถ้าหากมีการประชาสัมพันธ์ การวางแผนเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยว และการเข้าถึงที่ดีขึ้น ก็จะช่วยเพิ่มการรับรู้และดึงดูดนักท่องเที่ยวได้มากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยว

ข้อมูลการวิเคราะห์ TOWS Matrix ได้เสนอแนวคิดในการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวจากการสร้างความสัมพันธ์เชิงกลยุทธ์ใน 4 ลักษณะ เพื่อนำไปสู่การเป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว (Table 2)

Table 2 TOWS Matrix analysis data to present concepts for tourism development and promotion

TOWS Matrix (External/Internal Factors)	Internal Factors Strength	Internal Factors Weakness
	– Unspoiled nature – Variety of activities – Number of tourist attractions – Popularity with local peoples	– Essential basic facilities for tourist attractions – Waste management in tourist attractions – Unknown tourist attractions – Lack of tourism staff
External Factors Opportunity	Strength – Opportunity (SO)	Weakness – Opportunity (WO)
– The popularity of nature-based tourism and new tourism activities – Connecting tourist destination routes – Promoting tourist destinations on social media – Developing community-based tourism (CBT) and new tourism activities, such as food tourism – Build facilities to accommodate future tourists – Training personnel to support community tourism	The concept for tourism development in the study area is to utilize the potential of existing tourist attractions to support new tourism activities along with the development of ecotourism.	The concept of tourism development in the study area will focus on improving and correcting weaknesses by taking advantage of development opportunities or supporting problem areas such as improving infrastructure to support new tourism activities.

External Factors Threat	Strength – Threat (ST)	Weakness – Threat (WT)
– Long-standing unrest in the area – Limited government funding for development – The tourism image remains unrecognized	The concept of tourism development in the study area focuses on using the strengths of tourist attractions to reduce or avoid obstacles by using the strengths to solve specific problems that are obstacles to tourism development such as developing nature-based tourism activities that do not rely on infrastructure development.	The concept of tourism development in the study area emphasizes reducing weaknesses and avoiding obstacles by trying to avoid risks from obstacles that are the impact of external factors and trying to find ways to solve weaknesses that are physical problems of tourist attractions such as prioritizing development.

จากข้อมูลในตารางที่ 2 (Table 2) ข้างต้นได้นำปัจจัยหรือสภาพแวดล้อมภายนอกพื้นที่กับปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในพื้นที่ นำมาสร้างกลยุทธ์จากความสัมพันธ์ระหว่างโอกาส-อุปสรรค-จุดแข็ง-จุดอ่อน ใน 4 รูปแบบ ได้แก่ การกำหนดกลยุทธ์ที่ใช้จุดแข็งมาสร้างประโยชน์จากโอกาส (SO) กลยุทธ์ที่ใช้แก้ไขจุดอ่อนโดยใช้ประโยชน์จากโอกาส (WO) กลยุทธ์ที่ใช้จุดแข็งในการเอาชนะหรือหลีกเลี่ยงอุปสรรค (ST) และกลยุทธ์ที่ลดหรือแก้ไขจุดอ่อนและหลีกเลี่ยงอุปสรรค (WT) ดังนี้

กลยุทธ์ที่ 1 เป็นกลยุทธ์ที่ใช้จุดแข็งในการสร้างประโยชน์จากโอกาส (SO : Strengths–Opportunities) การพัฒนาส่งเสริมการท่องเที่ยวตามกลยุทธ์นี้เน้นไปที่การใช้ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวมารองรับกิจกรรมการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ควบคู่ไปกับการพัฒนาเชิงอนุรักษ์ ดังนี้

- ส่งเสริมการตลาดผ่านสื่อดิจิทัล โดยนำเสนอจุดแข็งด้านความสวยงามของภูมิประเทศ และความหลากหลายของกิจกรรม เช่น เล่นน้ำ ชมวิว เพื่อสร้างคอนเทนต์เชิงภาพผ่านโซเชียลมีเดียร่วมกับโอกาสที่รัฐสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ
- พัฒนาแหล่งเรียนรู้ธรรมชาติโดยผนวกความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติเข้ากับแนวทางการจัดกิจกรรมศึกษาระบบนิเวศ โดยเชิญชวนโรงเรียนหรือมหาวิทยาลัยเข้าร่วมพัฒนาแหล่งศึกษาธรรมชาติจากจุดชมวิวดูสวยงาม และทรัพยากรธรรมชาติ รวมไปถึงการส่งเสริมการเรียนรู้ระบบนิเวศ การดูนก กิจกรรมการท่องเที่ยวประเภทพักแรม (Camping) เช่น ดอยธารทอง พรุณาควาย
- ส่งเสริมกิจกรรมพักผ่อนครอบครัว เช่น การเล่นน้ำ แคมป์ปิ้ง และพัฒนาพื้นที่บริการเพิ่มเติมในพื้นที่น้ำตกถ้ำมรกต และทุ่งเขียวป่าบอน รวมไปถึงการส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวในรูปแบบใหม่ เช่น การท่องเที่ยวเชิงกีฬาในพื้นที่ท่องเที่ยวหาดทรายน้ำจืด เป็นต้น
- นำจุดเด่นเชิงวัฒนธรรมและธรรมชาติมาสร้างกิจกรรมท่องเที่ยวใหม่ เช่น จัดการท่องเที่ยววิถีชุมชนร่วมกับล่องเรือธรรมชาติในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวหาดทรายน้ำจืด หรือ กิจกรรมนันทนาการทางน้ำประเภทต่าง ๆ เป็นต้น

กลยุทธ์ที่ 2 เป็นกลยุทธ์ที่เน้นการแก้ไขปรับปรุงจุดอ่อนโดยใช้ประโยชน์จากโอกาสในการพัฒนาหรือสนับสนุนจุดที่ยังไม่สมบูรณ์หรือเป็นปัญหา (WO : Weaknesses–Opportunities)

- ปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกด้วยงบประมาณของรัฐ โดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวที่ขาดสาธารณูปการต่าง ๆ หรือระบบการจัดการขยะ ควรได้รับการจัดสรรงบประมาณจากโครงการสนับสนุนของภาครัฐ เพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเบื้องต้น เช่น ห้องน้ำชั่วคราว ศาลาที่พักนักท่องเที่ยว ป้ายสื่อความหมายต่าง ๆ ในพื้นที่น้ำตกกาเยาะมาตี หาดทรายน้ำจืด เป็นต้น โดยใช้โอกาสจากนโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐบาล
- จัดอบรมเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นส่งเสริมการเรียนรู้การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยการส่งเสริมทักษะด้านบริการความปลอดภัยให้แก่บุคลากรของรัฐ และทักษะการเป็นมัคคุเทศก์ให้แก่คนในชุมชนในพื้นที่น้ำตกปิยของพูลานควาย เป็นต้น
- ใช้สื่อออนไลน์และโซเชียลมีเดียช่วยประชาสัมพันธ์ เช่น จัดทำคลิปแนะนำแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่น้ำตกตะวันตกมีทุ่งเขียวปาดอน

กลยุทธ์ที่ 3 เป็นกลยุทธ์ที่ใช้จุดแข็งเพื่อลดหรือหลีกเลี่ยงอุปสรรค โดยการนำจุดแข็งของแหล่งท่องเที่ยวมาใช้แก้ปัญหาเฉพาะด้านที่เป็นอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยว (ST : Strengths–Threats)

- พัฒนาการท่องเที่ยวที่เน้นประสบการณ์ (Experience-based Tourism) โดยใช้จุดแข็งด้านความสวยงามของสถานที่และกิจกรรมที่ไม่จำเป็นต้องพึ่งพาโครงสร้างพื้นฐานมากนัก เพื่อลดข้อจำกัดเรื่องการขาดแคลนงบประมาณในการพัฒนาพื้นที่ และความเสี่ยงด้านความปลอดภัย เช่น การเดินป่า การถ่ายรูป การชมทะเลหมอก การทำกิจกรรมนันทนาการ
- จัดกิจกรรมแบบมีผู้ดูแลร่วมกับจุดแข็งของพื้นที่ เช่น การจัดเทศกาลท่องเที่ยวประจำปีที่มีเจ้าหน้าที่รัฐและจิตอาสาดูแลความปลอดภัย ใช้ความเข้มแข็งของชุมชนเพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้แก่นักท่องเที่ยว
- นำศักยภาพของชุมชนมาช่วยบริหารจัดการนักท่องเที่ยวช่วงเทศกาล เช่น อบรมจิตอาสาท้องถิ่นในการจัดระบบจราจรร่วมกับชุมชนในพื้นที่ท่องเที่ยวหน้าตกกบฏโค เป็นต้น
- เพิ่มพื้นที่รองรับนักท่องเที่ยวที่เน้นการพัฒนาที่ไม่ต้องลงทุนด้านโครงสร้าง เช่น จุดชมวิวดมตามธรรมชาติที่เปิดโล่งในพื้นที่ดอยธารทอง เป็นต้น

กลยุทธ์ที่ 4 เป็นกลยุทธ์ที่เน้นการลดจุดอ่อน และหลีกเลี่ยงอุปสรรค โดยหาทางแก้ไขจุดอ่อนที่เป็นปัญหากายภาพของแหล่งท่องเที่ยว โดยที่พยายามหลีกเลี่ยงความเสี่ยงจากอุปสรรคที่เป็นผลกระทบจากปัจจัยภายนอก (WT : Weaknesses–Threats)

- กำหนดแผนการท่องเที่ยวแบบจำกัดพื้นที่และเวลา ในกรณีที่บุคลากรไม่เพียงพอและขาดสิ่งอำนวยความสะดวก อาจใช้การจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยว หรือพัฒนาการใช้ระบบการจองล่วงหน้าเพื่อลดความเสี่ยงและลดภาระของพื้นที่ และประสานความร่วมมือกับภาคประชาสังคม เช่น องค์กรอาสาสมัครหรือกลุ่มนักเรียนในพื้นที่ เพื่อช่วยดูแลรักษาสีเขียวและสิ่งแวดล้อม และอำนวยความสะดวกในช่วงเทศกาล เช่น พื้นที่น้ำตกปิยของ น้ำตกนัตรมงคล
- วางแผนบริหารจัดการขยะและฟื้นฟูพื้นที่ที่เสื่อมโทรม เช่น การรณรงค์นำขยะกลับบ้านในแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ หรือจำกัดการนำภาชนะพลาสติก โฟม หรืออาหารเข้าไปในพื้นที่น้ำตก

- จัดลำดับความสำคัญของการฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวที่เสื่อมโทรม หรือได้รับความเสียหายจากภัยธรรมชาติ เพื่อความจำเป็นเร่งด่วนในการได้รับงบประมาณในการฟื้นฟูปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว เช่น หาดทรายน้ำจืดทุ่งเขียว

Conclusion and Discussion

Conclusion

การศึกษาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติในอำเภอรามัน จังหวัดยะลา ผ่าน SWOT analysis และ TOWS Matrix ครอบคลุม 9 แหล่งท่องเที่ยวของอำเภอรามัน จังหวัดยะลา พบว่าทรัพยากรธรรมชาติส่วนใหญ่มีความสวยงามและเป็นที่ยอมรับของคนในพื้นที่ นักท่องเที่ยวสามารถเลือกทำกิจกรรมได้หลากหลาย เหมาะแก่การพัฒนาการท่องเที่ยวที่เน้นความยั่งยืนตามศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่ง อย่างไรก็ตามจุดอ่อนที่สำคัญ คือ ขาดแคลนสิ่งอำนวยความสะดวก และการบริหารจัดการพื้นฐาน ตลอดจนการประชาสัมพันธ์ที่ยังไม่ทั่วถึง จึงเป็นอุปสรรคสำคัญที่ทำให้แหล่งท่องเที่ยวของอำเภอรามันยังไม่เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวาง ด้วยเหตุนี้ภาครัฐและชุมชนท้องถิ่นควรเน้นการดำเนินการร่วมกันในการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวที่มาจากการประเมินสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว โดยมีข้อเสนอแนะหลักในประเด็นสำคัญที่เป็นพื้นฐานของการพัฒนาการท่องเที่ยวในส่วนขององค์ประกอบหลัก และองค์ประกอบสนับสนุนการท่องเที่ยว ได้แก่ สิ่งอำนวยความสะดวก ความปลอดภัย การประชาสัมพันธ์ การมีส่วนร่วมของชุมชน และงบประมาณ โดยวางกรอบแนวทาง (Tourism Framework) ในการพัฒนาการท่องเที่ยว (Figure 3) และได้จำแนกข้อเสนอแนะเป็นข้อเสนอแนะเชิงวิชาการและเชิงนโยบาย ดังนี้

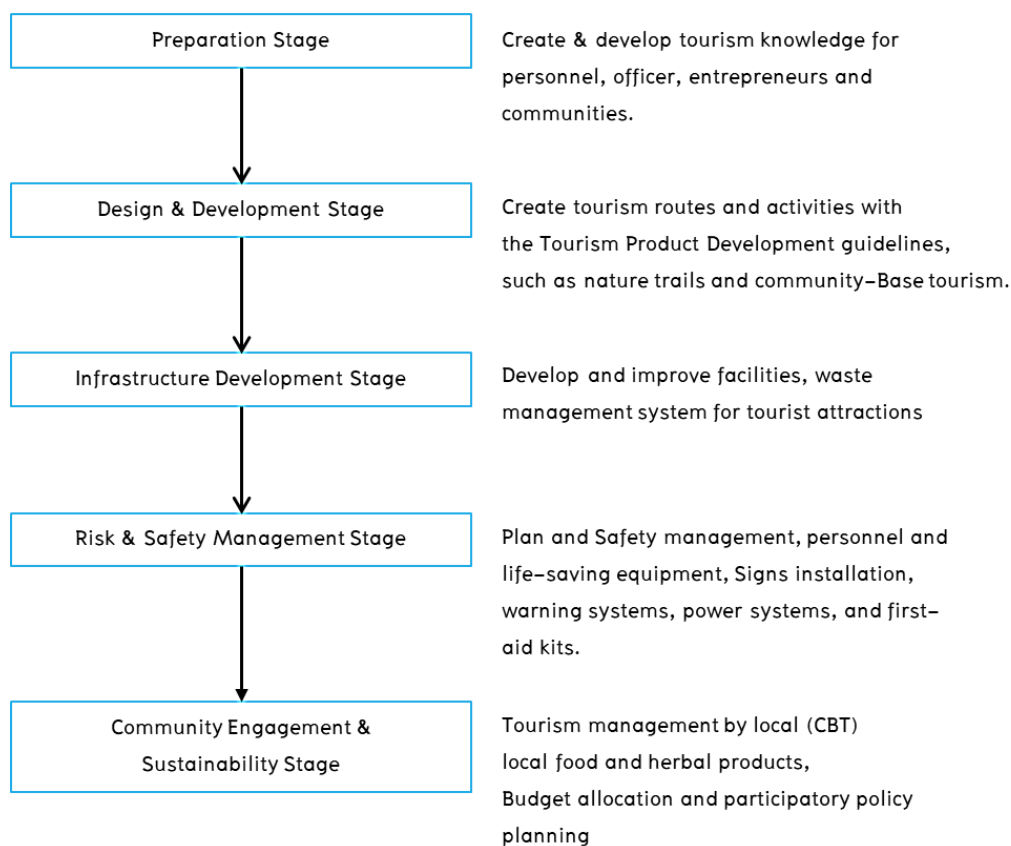

Figure 3 Strategic Framework for Tourism Development

- ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ : การเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวหรือกิจกรรมการท่องเที่ยว หรือจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวภายในพื้นที่ศึกษา เพื่อนำเสนอทางเลือกในการท่องเที่ยว และประชาสัมพันธ์เส้นทางกิจกรรมการท่องเที่ยวให้เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวางทั้งในและนอกพื้นที่
- ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ : การพัฒนาองค์ความรู้ให้กับบุคลากร การจัดกิจกรรม จัดอบรมเจ้าหน้าที่ชุมชนผู้ประกอบการด้านท่องเที่ยว ให้มีความรู้ด้านการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ และการบริการที่เป็นมิตร รวมถึงส่งเสริมการสร้างกิจกรรมการท่องเที่ยวในรูปแบบใหม่ เช่น เส้นทางเดินป่า ชมทะเลหมอกบนยอดเขา เรียนรู้วิถีชาวบ้าน OTOP เพื่อตอบสนองตลาดนักท่องเที่ยวที่ต้องการประสบการณ์หลากหลาย
- ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย : การปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวก หรือสร้างอาคารพื้นฐานที่จำเป็นต่อการรองรับนักท่องเที่ยว เช่น ห้องน้ำ ศาลาพักผ่อน และที่จอดรถให้มีสภาพดี และเพียงพอ ที่สำคัญต้องมีระบบการจัดการของเสียที่มีประสิทธิภาพทั้งในส่วนของการจนถึงขยะ จุดทิ้งขยะ การคัดแยกขยะ รวมไปถึงศูนย์คัดแยกขยะหรือจัดการขยะในชุมชน เพื่อรักษาความสะอาดของแหล่งท่องเที่ยว
- ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย : การเพิ่มความเชื่อมั่นเรื่องความปลอดภัย จัดให้มีเจ้าหน้าที่หรืออาสาสมัครดูแลความปลอดภัยอย่างสม่ำเสมอโดยเฉพาะในช่วงวันหยุดและเทศกาลต่าง ๆ พร้อมแผนการเผชิญเหตุฉุกเฉิน เช่น การติดตั้งระบบไฟฟ้า ระบบกักกันป้องกัน รวมทั้งป้ายคำเตือนต่างๆ บริเวณน้ำตก เพื่อเสริมความเชื่อมั่นและความปลอดภัยให้นักท่องเที่ยว
- ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย : การส่งเสริมกิจกรรมประชาสัมพันธ์และการตลาด สร้างสื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ เช่น ป้ายประชาสัมพันธ์ในพื้นที่ ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวบนเว็บไซต์/โซเชียลมีเดีย และจัดกิจกรรมส่งเสริมการตลาดร่วมกับหน่วยงานท้องถิ่นในภาคต่าง ๆ ที่จัดโดยภาคหน่วยงานต่าง ๆ ในพื้นที่ เพื่อให้แหล่งท่องเที่ยวในอำเภอรามันเป็นที่รู้จักมากขึ้น รวมไปถึงการเน้นสร้างภาพลักษณ์และการรับรู้ที่เรื่องที่ดีด้านกิจกรรมและแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ศึกษาอย่างสม่ำเสมอ
- ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย : ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยส่งเสริมรูปแบบการท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community-Based Tourism) ที่เน้นให้ชาวบ้านในพื้นที่ได้มีบทบาทหลักในการนำเสนอวัฒนธรรมและธรรมชาติท้องถิ่น เช่น ชุมชนเกษตรกรรมท้องถิ่น หาดทรายน้ำจืด ที่จัดโปรแกรมพายเรือชมแม่น้ำ สาธิตกิจกรรมการท่องเที่ยวหาดทรายน้ำจืด หรือการจัดผลิตภัณฑ์ OTOP สินค้าชุมชน การมีส่วนร่วมนี้ช่วยเสริมสร้างการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และสร้างรายได้แก่ชุมชนท้องถิ่น
- ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย : การสนับสนุนงบประมาณ ภาครัฐควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติในพื้นที่ชายแดนใต้ โดยจัดสรรงบประมาณอย่างเหมาะสมตามความสำคัญของแต่ละพื้นที่ ตลอดจนวางนโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยวในชุมชน เช่น แหล่งท่องเที่ยวตามแนว OTOP นวัตกรรม การสนับสนุนนี้ควรดำเนินการร่วมกับการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานพื้นฐานของชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวเพื่ออำนวยความสะดวกในการเข้าถึง และยังเป็นการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีน่าเชื่อถือให้กับการท่องเที่ยวในพื้นที่ศึกษา และยังสามารถสร้างความมั่นใจให้กับนักท่องเที่ยวได้

ด้วยข้อเสนอแนะดังกล่าว แหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติในอำเภอรามันจะสามารถพัฒนาศักยภาพให้ดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งคนในท้องถิ่นและต่างถิ่นได้มากขึ้น พร้อมกับการรักษาสภาพแวดล้อมร่วมไปกับการส่งเสริมวิถีวัฒนธรรมท้องถิ่น ควบคู่ไปกับการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างแท้จริง

Discussion

ผลการวิจัยเรื่อง “แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติในพื้นที่อำเภอรามัน” โดยการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมด้วยเทคนิค SWOT Analysis และ TOWS Matrix ได้สะท้อนให้เห็นทั้งศักยภาพ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของสภาพปัจจุบันของแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอรามัน ซึ่งนำไปสู่ข้อเสนอเชิงกลยุทธ์ที่มีความสอดคล้องกับบริบทจริงของพื้นที่ศึกษา โดยสามารถอภิปรายผลของการศึกษาในประเด็นสำคัญได้ดังนี้

1. ประเด็นด้านศักยภาพของพื้นที่ พื้นที่ศึกษามีจุดแข็งและโอกาสที่สามารถพัฒนาต่อยอดได้

ผลการวิจัยพบว่า อำเภอรามันมีทรัพยากรธรรมชาติที่หลากหลายและยังคงความสมบูรณ์สูง เช่น ป่าไม้ ภูเขา ลำธาร และแหล่งน้ำธรรมชาติ ซึ่งเหมาะสมต่อการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ (Tourism Authority of Thailand, 2022) นอกจากนี้ ชุมชนในพื้นที่ยังมีอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่โดดเด่น โดยเฉพาะวัฒนธรรมมลายู ซึ่งสามารถผสมผสานเข้ากับกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมได้อย่างลงตัว องค์ประกอบเหล่านี้ถือเป็น “จุดแข็ง” ที่สำคัญในการสร้างความแตกต่างของอำเภอรามันให้แตกต่างจากพื้นที่ท่องเที่ยวอื่น และเมื่อพิจารณาพร้อมกับแนวโน้มของนักท่องเที่ยวในยุคปัจจุบันที่นิยมการเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวที่เงียบสงบ เป็นธรรมชาติ และมีความยั่งยืน (UNWTO, 2022) ยิ่งตอกย้ำว่าอำเภอรามันมีโอกาสสูงในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (ecotourism) ที่เน้นประสบการณ์เชิงลึกและสร้างความผูกพันกับชุมชนท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Weaver (2001) ที่ระบุว่า การท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติควรมีการจัดการอย่างยั่งยืนและเป็นมิตรกับชุมชน

2. ประเด็นด้านข้อจำกัดและอุปสรรคพื้นที่: การบริหารจัดการที่ได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วน

แม้จะมีศักยภาพด้านทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่น แต่ผลการวิจัยยังพบข้อจำกัดหลายประการ อาทิ ความไม่พร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐาน เช่น การคมนาคม การสื่อสาร และที่พักที่ได้มาตรฐานสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มทั่วไป และประกอบกับการมีอุปสรรคด้านภาพลักษณ์จากสถานการณ์ความไม่สงบในอดีต ส่งผลให้เกิดความลังเลในหมู่นักท่องเที่ยวจากภายนอก (Ministry of Tourism and Sports, 2023) ข้อค้นพบนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ Mansour et al. (2020) ที่ชี้ว่าการฟื้นฟูการท่องเที่ยวในพื้นที่ที่มีความเปราะบาง ต้องอาศัยทั้งการส่งเสริมภาพลักษณ์ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานอย่างเป็นระบบ ไม่เช่นนั้นจะเกิดภาวะ “ทรัพยากรมีอยู่ แต่ขาดศักยภาพในการจัดการ” ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อความยั่งยืนในระยะยาว

3. ประเด็นด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนคือปัจจัยสำคัญของความยั่งยืนของการท่องเที่ยวในพื้นที่

อีกประเด็นที่น่าสนใจจากผลการวิจัยคือ ความพร้อมและความต้องการของชุมชนที่ต้องการการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชนของตนเอง ซึ่งสะท้อนถึง “ทุนทางสังคม” (Social Capital) ที่สามารถนำมาใช้เป็นฐานในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวให้ยั่งยืนได้ ทั้งในด้านการบริการ การดูแลนักท่องเที่ยว และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ประเด็นนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ Scheyvens (1999) ที่เสนอว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวโดยเน้นชุมชนเป็นศูนย์กลาง (Community-based Tourism: CBT) จะช่วยให้เกิดการกระจายรายได้และความรู้สึกเป็นเจ้าของ ซึ่งเป็นหัวใจของการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนของชุมชน

4. ข้อเสนอแนะการนำไปใช้

จากการอภิปรายข้างต้น เห็นว่าชุมชนมีความต้องการและมีความพร้อมที่จะเปิดรับโอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยมีจุดเด่นของการท่องเที่ยวในเชิงธรรมชาติที่สามารถผสมผสานเรื่องราวของวัฒนธรรมวิถีชีวิตของชาวมุสลิมเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการท่องเที่ยว ดังนั้นนักวิจัยเสนอว่า การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติในอำเภอรามันควรอยู่บนพื้นฐานของการใช้ “กลยุทธ์แบบผสมผสาน” ที่เชื่อมโยงทรัพยากรทางธรรมชาติ ร่วมกับทรัพยากรทางวัฒนธรรม ชุมชน และนโยบายของรัฐเข้าด้วยกัน โดยรัฐควรมีบทบาทเป็น “ผู้สนับสนุน” (Facilitator) เช่น การสนับสนุน

โครงสร้างพื้นฐานด้านการท่องเที่ยว ขณะที่ชุมชนเป็น “ผู้ขับเคลื่อนหลัก” ทั้งนี้ ควรมีการวางแผนร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน เพื่อให้เกิดการจัดการที่มีประสิทธิภาพในระยะยาว ดังตัวอย่างที่ผู้ศึกษาได้นำเสนอแนวทางโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติในอำเภอรามันต่อไปนี้

1. โครงการ “ท่องเที่ยวเรียนรู้วิถีรามัน” (Ramman Nature & Culture Learning Tour) วัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์โดยผสมภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ากับทรัพยากรธรรมชาติโดยมีกิจกรรมหลัก ได้แก่ เดินป่าเชิงนิเวศพร้อมมัคคุเทศก์ท้องถิ่น เรียนรู้วิถีใช้สมุนไพรพื้นบ้านจากผู้สูงวัย รวมไปถึงทำหัตถกรรมพื้นบ้าน เช่น การทำของใช้จากธรรมชาติ โดยมีกลุ่มเป้าหมาย คือ นักเรียน นักศึกษา และนักท่องเที่ยวแนวอนุรักษ์

2. โครงการ “รามันปลอดภัย เที่ยวธรรมชาติอย่างยั่งยืน” วัตถุประสงค์เพื่อลดผลกระทบต่องuests จากกิจกรรมท่องเที่ยว และปลูกฝังจิตสำนึกการท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบ โดยมีกิจกรรมหลัก ได้แก่ แจกถุงผ้าและแก้วน้ำพกพาให้นักท่องเที่ยว จัดจุดรับขยะรีไซเคิลในสถานที่ท่องเที่ยว กิจกรรม “อาสาพาเที่ยว – อาสาเก็บขยะ” สำหรับเยาวชน ผลที่คาดว่าจะได้รับ คือ แหล่งท่องเที่ยวจัดการปัญหาขยะได้ดีขึ้น และชุมชนมีบทบาทมากขึ้นในการจัดการสิ่งแวดล้อม

3. โครงการ “รามัน 365 เที่ยวได้ตลอดปี” วัตถุประสงค์เพื่อกระจายจำนวนนักท่องเที่ยวตลอดทั้งปี เพื่อลดผลกระทบจากฤดูกาลท่องเที่ยว โดยมีแนวทางดังนี้ การกำหนดเทศกาลท่องเที่ยวย่อยรายไตรมาส เช่น เทศกาลชมหมอก เดือนมกราคม เทศกาลน้ำใสเดือนสิงหาคม รวมไปถึงจัดแพ็คเกจท่องเที่ยวพร้อมที่พักและอาหารพื้นถิ่นในราคาย่อมเยา ประชาสัมพันธ์ผ่านเพจอำเภอ/ชุมชน โดยกลุ่มเป้าหมาย คือ นักท่องเที่ยวจากพื้นที่ใกล้เคียง เช่น ยะลา ปัตตานี นราธิวาส ในเบื้องต้นก่อนที่จะมุ่งเน้นไปยังนักท่องเที่ยวต่างชาติ หรือต่างภูมิภาคในอนาคตต่อไป

4. โครงการฝึกอบรม “มัคคุเทศก์เยาวชนท้องถิ่น” วัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาศักยภาพเยาวชนในพื้นที่ให้เป็นผู้นำการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ เนื้อหาอบรม เป็นการเล่าเรื่องธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่น ความปลอดภัยในการท่องเที่ยว และการสื่อสารกับนักท่องเที่ยวเบื้องต้น ผลที่คาดว่าจะได้รับ คือการสร้างงาน เพิ่มรายได้ให้กับเยาวชน และเยาวชนได้มีโอกาสมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว และมีความรู้สึกร่วมเป็นเจ้าของแหล่งท่องเที่ยว

โดยโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติในอำเภอรามันทั้ง 4 โครงการนั้นหน่วยงานหลักที่เป็นผู้รับผิดชอบสามารถเป็นหน่วยงานท้องถิ่นในพื้นที่ ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัดยะลา องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีแหล่งท่องเที่ยว สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดยะลา สามารถร่วมกันกำหนดแผนงานโครงการไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปี รวมถึงร่วมกันบูรณาการงบประมาณในการจัดโครงการจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการตามโครงการที่กำหนดไว้ ร่วมกันกำหนดลำดับความสำคัญในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว รวมไปถึงการขอรับงบประมาณสนับสนุนเพิ่มเติมจากหน่วยงานต้นสังกัด เช่น กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงมหาดไทย เพื่อพัฒนาต่อยอดหรือติดตามผลการดำเนินการตามโครงการให้เป็นไปตามแผนที่ได้วางไว้ต่อไป

References

- Khongphumin, S. (2014). *SWOT analysis of Underwater World Pattaya to accommodate Russian tourists*. (Bachelor's thesis). Russian Studies Program, Thammasat University, Bangkok. (in Thai)
- Kim, S. S., Timothy, D. J., & Han, H. C. (2016). Tourism and political ideologies: A case of tourism in North Korea. *Tourism Management*, 55, 134–145. from <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2016.02.002>.

- Kontogeorgopoulos, N., Churyen, A., & Duangsaeng, V. (2014). Success factors in community-based tourism in Thailand: The role of luck, external support, and local leadership. *Tourism Planning & Development*, 11(1), 106–124. from <https://doi.org/10.1080/21568316.2013.852991>.
- Kotler, P., Bowen, J. T., & Makens, J. C. (2017). *Marketing for hospitality and tourism* (7th ed.). Harlow: Pearson.
- Krajanchom, S., Sangkakorn, K., & Poonsukcharoen, N. (2021). The Adaptation Strategy of Tourism in Upper North of Thailand under the COVID-19 Pandemic. *University of the Thai Chamber of Commerce Journal Humanities and Social Sciences*, 41(1), 1–20. from <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/utccjournalhs/article/view/243464>.
- Helms, M. M., & Nixon, J. (2010). Exploring SWOT analysis – where are we now?. *Journal of Strategy and Management*, 3(3), 215–251. from <https://doi.org/10.1108/17554251011064837>.
- Laoharunothai, T., Chailert, B., & Ngowprasertwong, S. (2022). *A SWOT analysis of community-based tourist attractions in Bang Len District, Nakhon Pathom Province for the design of a new model of community-based tourism development*. (Master's thesis). Tourism and Service Management Program, Suan Sunandha Rajabhat University, Bangkok. (in Thai)
- Mansour, M., Al-Mansour, J., & Sadiq, A. (2020). Rebuilding tourism in conflict-affected regions: Lessons from fragile destinations. *Tourism Management Perspectives*, 33, 100605. from <https://doi.org/10.1016/j.tmp.2019.100605>.
- Ministry of Tourism and Sports. (2023). *Thailand's sustainable tourism policy report*. Bangkok: Tourism Promotion Office. (in Thai)
- Patton, M. Q. (2015). *Qualitative research & evaluation methods* (4th ed.). Thousand Oaks: SAGE Publications.
- Peerapun, W. (2012). *Analytical techniques for regional and urban planning*. Bangkok: Department of Urban and Regional Planning, Faculty of Architecture, Chulalongkorn University. (in Thai)
- Scheyvens, R. (1999). Ecotourism and the empowerment of local communities. *Tourism Management*, 20(2), 245–249. from [https://doi.org/10.1016/S0261-5177\(98\)00069-7](https://doi.org/10.1016/S0261-5177(98)00069-7).
- Scheyvens, R., & Russell, M. (2012). Tourism and poverty alleviation in Fiji: Comparing the impacts of small- and large-scale tourism enterprises. *Journal of Sustainable Tourism*, 20(3), 417–436. From <https://doi.org/10.1080/09669582.2011.629049>.
- Tourism Authority of Thailand. (2022). *Tourism statistics of Yala Province*. Bangkok: Tourism Authority of Thailand. (in Thai)
- UNWTO. (2022). *Tourism and sustainable development goals – Journey to 2030*. United Nations World Tourism Organization. from <https://www.unwto.org/tourism-and-sdgs>.
- Weaver, D. (2001). *Ecotourism*. Brisbane: John Wiley & Sons.
- Weirich, H. (1982). The TOWS Matrix—A tool for situational analysis. *Long Range Planning*, 15(2), 54–66. From [https://doi.org/10.1016/0024-6301\(82\)90120-0](https://doi.org/10.1016/0024-6301(82)90120-0).